

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДУНАЄВЕЦЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ

Мокрецька Тетяна Борисівна

**ПІДГОТОВЧІ ВПРАВИ
для перевірки знань
з мови
2 клас**

Дунаївці
2013

**Рекомендовано до друку науково-методичною
радою КУДРР «РМК »
Протокол № 4 від 25.12.2012 р.**

Мокрецька Т. Б.

Посібник містить систему вправ з української мови до кожної теми, яка вивчається у 2 класі (для вчителів початкових класів, учнів 2 класу та батьків). - Дунаївці, 2013 р. – 36 с.

✎ Мокрецька Т. Б., 2013 р.

ПЕРЕКРИТТВА

Посібник складений відповідно до чинної програми з української мови і містить систему підготовчих вправ перед проведенням перевірки знань з мови у 2 класі.

Мета цих вправ – оперативно перевірити засвоєння учнями всіх мовних тем, своєчасно виявити й усунути прогалини в засвоєнні вивченого матеріалу, таким чином нам успішно підготувати учнів до перевірки знань з мови.

Запропоновані завдання опираються на методичну систему підручника «Рідна мова. 2 клас». (М. А. Білецька, М.С. Вашуленко, К. : Освіта, 2000).

У даному посібнику є 8 робіт по 2 варіанти з таких тем:

1. Повторення вивченого в 1 класі.
2. Мова і мовлення. Текст .
3. Речення.
4. Слова, які означають назву предмета.
5. Слова, які називають ознаку предмета
6. Слова, які називають дію предмета.
7. Службові слова.
8. Звуки і букви. Склад. Наголос.

Посібник допоможе учителеві в організації індивідуальної і самостійної роботи учнів на уроці та в позаурочний час.

ПОВТОРЕННЯ ВИВЧЕНОГО

~ 3 ~

ЗА 1 КЛАС

Робота 1

Варіант 1

1. Букви бувають:

- а) голосні і приголосні;
- б) рукописні і друковані.

2. В українському алфавіті є ...

- а) 35 букв;
- б) 33 букви.

3. Підкресли букви, що позначають м'які приголосні звуки у словах:

Огірок, лялька, колючий, дідусь.

4. Відшукай звукову модель, яка відповідає слову, вулиця

а)

-	0	-	0	=
---	---	---	---	---

б)

-	0	-	0	=	0
---	---	---	---	---	---

в)

-	0	-	0	0
---	---	---	---	---

5. Запиши слова, поділяючи їх на склади для переносу.

Майка, осінь, біліє, Юрко.

6. Склади схему поданого речення.

Лисичка сидить у норі.

7. Запиши, доповнивши речення потрібними словами.

Склади звукову модель виділеного слова.

З дерев опадає ...

8. З поданих слів склади і запиши речення

Олена, цікаве, оповідання, читає.

Робота 1

Варіант 2

1. Звуки ми:

- а) вимовляємо і чуємо;
б) пишемо і бачимо.

2. Вкажи групу букв, що позначають тверді приголосні звуки.

- а) в, п, д, к, б, ж. б) а, о, у, е, и, і.

3. Підкресли букви, що позначають тверді приголосні звуки.

Земля, півник, дятел, білка.

4. Якому слову відповідає ця звукова схема ?

- а) сітка; б) дідусь; в) вирій.

5. Запиши слова, поділяючи їх на слова для переносу.

Читає, байка, їжак, сидить.

6. Склади схему поданого речення .

Зайчик бігає по полю.

7. Запиши, доповнивши речення потрібними словами.

Склади звукову модель виділеного слова.

Жайворонок в *небі* ...

8. З поданих слів склади і запиши речення.

Зайчик, по, весело, стрибає, галявині.

МОВА І МОВЛЕННЯ. ТЕКСТ

Робота 2

Варіант 1

1. Мова потрібна людям для того, щоб:

а) писати; б) спілкуватися.

2. Мовлення буває:

а) усне і писемне; б) розбірливе і виразне.

3. З яких частин може складатися текст?

а) зачину, основної частини, кінцівки.

б) зі складів, слів, речень.

4. Прочитай вірш. Підкресли звернення.

- Лісе, лісе, ясени, чом сумні ви восени?

- Та як же нам, діти, сумними не бути, коли тої зозульки не чути?

5. Запиши слова у формі звертання.

Зірочка - _____

Лисичка - _____

Бабуся - _____

6. Доповни речення словами ввічливості.

Петрику, дай мені, _____, олівець.

Коли прощаюся кажу: - _____.

7. Прочитай текст. Вибери заголовок, який найбільше підходить.

Марічка прийшла зі школи і вирішила допомогти матері. Вона винесла сміття, вимила посуд, підлила квіти. Увечері мама прийшла з роботи. Вона похвалила доньку.

а) Рідна домівка. б) Після уроків. в) Маленька помічниця.

8. Познач речення в такому порядку, щоб вийшов текст.

— Прилетів старий дрізд.

— Кіт побачив на дереві гніздо.

- Він поліз на дерево.
- Кіт злякався і втік.
- Він почав клювати кота.
- Там пищали пташенята.

Робота 2

Варіант 2

1. У писемному мовленні використовують...

- а) міміку і жести; б) букви та розділові знаки;

2. Познач, як виділяють звернення в писемному мовленні.

- а) паузою; б) комою.

3. Кожна частина тексту починається з ...

- а) плану; б) абзацу.

4. Прочитай речення. Підкресли звертання.

- Люлі, люлі, мій синочку! Справлю тобі колисочку.

- Лис просив маленьку лиску: - Лиско, погойдай колиску.

5. Запиши слова у формі звертання:

Матуся - _____.

Рибка - _____.

Хлопчик - _____.

6. Доповни речення словами ввічливості.

Коли заходжу в клас, кажу: - _____!

Мамо, допоможи мені розв'язати задачу, _____.

7. Прочитай текст. Вибери заголовок, який найбільше підходить.

Ніч розтанула. Світає. Край неба освітлюють перші промені сонця. Вони пробуджують сонну землю. Поволі прокидається все живе навколо.

- Край неба.
- Сонна земля.
- Світає.

8. Познач речення в такому порядку, щоб вийшов текст.

- Птахи прилітають до годівниць попоїсти.
- Холодно і голодно стало птахам.
- Прийшла зима.
- Діти зробили для них годівниці.
- Насипали туди насіння, зернят, крихт хліба.

РЕЧЕННЯ
Робота 3
Варіант 1

- 1. Речення виражає:**
 - а) настрої людини;
 - б) закінчену думку.
- 2. Слова в реченні пишуться:**
 - а) разом;
 - б) окремо.
- 3. Визнач тип речення за метою висловлювання та інтонацією.**

Прилітайте, журавлі, до рідної землі! _____.
- 4. Підкресли головні слова в реченні.**

Над рікою схилила верба свої віти.
- 5. Встанови зв'язок слів у реченні.**

Іванко читає цікаву книжку.
Іванко (що робить?) _____;
читає (що?) _____;
книжку (яку?) _____.
- 6. Перебудуй розповідне речення в спонукальне.**

Діти шанують кожну крихту хліба.
_____.
- 7. Постав потрібний розділовий знак у кінці речення.**

Чи знаєш ти, що полюбляють птахи
Омелюх – прив'ялі ягоди горобини, калини
Снігур – крім цих ягід, ще насіння клена, ясена
А яке насіння для пташок приготував ти
- 8. Прочитай речення. Встав пропущені слова.**

Закінчилась зима і настала _____.
Тепло гріє весняне _____.
Зеленіє молода _____.
Радіють весні дорослі й _____.

Робота 3

Варіант 2

1. **За метою висловлювання речення бувають:**

- а) окличні та неокличні;
- б) розповідні, питальні та спонукальні.

2. **Речення – це**

- а) слова, які виражають закінчену думку;
- б) група словосполучень.

3. **Визнач тип речення за метою висловлювання та інтонацією.**

Виростай, тополько, до неба тягнися! (_____)

4. **Підкресли головні слова в реченні.**

Лагідний дощик затанцював по дахові.

5. **Встанови зв'язок слів у реченні.**

Школярі допомагають птахам взимку.

Школярі (що роблять?)_____;

допомагають (кому?) _____;

допомагають (коли?) _____.

6. **Перебудуй спонукальне речення в розповідне.**

Не треба ховатися від дощу під самотнім деревом.

_____.

7. **Постав потрібний розділовий знак у кінці речення.**

Сидить соловей у густій зелені серед дерев Добре йому в рідному лісі Про що співає соловейко І радість, і смуток є в цій пісні.

8. **Прочитай речення. Встав пропущені слова.**

Тато подарував _____ їжачка.

Все тіло його вкрите _____.

Котик хотів погратися з _____.

Сніжок поколов свої _____.

**СЛОВА, ЯКІ ОЗНАЧАЮТЬ НАЗВИ
ПРЕДМЕТІВ**

**Робота 4
Варіант 1**

**1. Познач, на які питання
відповідають назви тварин**

- а) що?
- б) яка?
- в) хто?

2. Визнач групу слів, які відповідають на питання (що?)

- а) ягня, лоша;
- б) сонце, веселка.

3. Підкресли слова, що відповідають на питання (хто?)

Осінь, хлоп'я, учень, листок, вчитель, сніжинка, Катруся,
заєць,

4. Знайди зайве слово

- а) Дніпро;
- б) Київ;
- в) Харків;
- г) Одеса.

5. Запиши слова у таблицю.

Осінь, лисиця, грім, голуб, малятко, ромашка.

Хто?	Що?

6. Зміни за зразком назви предметів

Один	Багато
букет	_____
театр	_____
кіт	_____

заєць _____

вікно _____

подруга _____

7. Напиши по кілька назв предметів

Птахи: _____, _____, _____.

Квіти: _____, _____, _____.

8. Доповни речення

Удень на небі світить _____, а вночі _____.

Робота 4

Варіант 2

1. Слова, які означають назви предметів, відповідають на питання ...

а) який?

б) хто? що?

в) що робить? що робити?

2. Визнач, на які питання відповідають імена людей

а) який?

б) хто?

в) що?

3. Підкресли слова - назви предметів.

Яскравий, олівець, їжак, біла, радість, липка, біжить.

4. Утвори імена, додаючи літеру :

___льга, ___ксана, ___ванко, ___ленка, ___етрик.

5. Запиши слова у таблицю

Весна, вчителька, котик, зерно, плаття, Івась

Хто?	Що?

6. Зміни за зразком назви предметів:

Один	Багато
Стілець	_____;
автобус	_____;
ясен	_____;
коридор	_____;
вікно	_____;
лимон	_____.

7. Добери протилежні за значенням слова:

День - _____;
сум - _____;
добро - _____.

8. Доповни речення.

Картини малює _____, а вірші пише
_____.

СЛОВА, ЯКІ НАЗИВАЮТЬ ОЗНАКИ ПРЕДМЕТІВ

Робота 5

Варіант 1

1. Познач, на які питання відповідають слова, що називають ознаки предмета

- а) що робив? що зробив?
- б) хто? що?
- в) який? яка? яке? які?

2. Вкажи рядок слів, які називають ознаки предметів.

- а) зібрав, каже, смакувала;
- б) дерево, м'яч, калюжа;
- в) медовий, сонячна, ласкаві.

3. Підкресли слова, що відповідають на питання (який? яка? яке? які?)

Радісний, злива, мати, ручка, червона, довгі, сміливий, Андрійко, сумне, бігає, вузько.

4. Добери по кілька слів, що є ознаками предметів.

Дерево (яке?) _____, _____, _____.

Дівчинка (яка?) _____, _____, _____.

5. Добери до назв предметів назви ознак:

Пташка	пекучий
гніздо	блакитна
небо	маленьке
мороз	перелітна

6. Прочитай вірш. Підкресли слова – назви ознак хвилястою лінією.

Червоні снігурі
стрибають по дворі.

В задумі чорний крук
присів на білий сук.

7. Прочитай. Встав у речення потрібні слова.

Дерево високе, а кущ _____ .

Зима холодна, а літо _____ .

8. Заміни виділені слова одним словом, яке називає ознаку предмета.

Зразок: Шафа для книг – книжкова шафа.

Поле пшениці - _____ .

Гілка яблуні - _____ .

Робота 5

Варіант 2

1. Слова, які називають ознаки предметів, відповідають на питання ...

а) хто? що?

б) що робить? що робив?

в) який? яка? яке? які?

2. Вкажи групу слів, які називають ознаки предметів.

а) ласкавий, золоті, ніжна;

б) ласка, золото, ніжність.

3. Підкресли в тексті слова – ознаки предметів.

Блакитне небо закрили грозові хмари. Пішов сильний дощ. Він облив зелені листочки на деревах, напоїв прив'ялу травичку. Після рясного дощу все ожило навкруги.

4. Добери по кілька слів, що є ознаками предметів.

Вітер (який?) _____ , _____ , _____ .

Птахи (які?) _____ , _____ , _____ .

5. Добери до назв предметів назви ознак.

Поле біла

Дерево плакуча

верба високе

сніжинка широке

6. Запиши слова за зразком

Один

Багато

Стрункий юнак - _____ ;

нова сукня - _____ ;

мале хлоп'я - _____ .

7. Прочитай. Встав у речення потрібні слова.

Молоко рідке, а сметана _____ .

Апельсин солодкий, а лимон _____ .

8. Заміни виділені слова одним словом

Промінь *сонця* - _____ .

Одяг на *свято* - _____ .

СЛОВА, ЯКІ НАЗИВАЮТЬ ДІЇ ПРЕДМЕТІВ

Робота 6 Варіант 1

1. Слова, які називають дії предметів, відповідають на питання

- а) що? хто?
- б) що робить? що зробив?
- в) який? яка? яке?

2. Познач рядок слів, які вказують на дії предметів.

- а) яскравий, смілива, ніжне;
- б) читають, танцюють, написали;
- в) маляр, книжка, олівець.

3. До поданих назв тварин добери слова – назви дій.

- Кінь (що робить?) _____ ;
- півень (що робить?) _____ ;
- заєць (що робить?) _____ ;
- їжак (що робить?) _____ .

4. Підкресли у вірші слова – назви дій.

Роса сріблиться. Ще не жарко.
Стрекочуть коники – скачки...
Та ось з'явилась сіножатка –
і трави падають гнучкі.

5. До поданих слів – назв дій добери протилежні за значенням слова

- Приходить - _____ ;
- говорить - _____ ;
- плаче - _____ .

6. Встав у речення слова – назви дій.

- Діти _____ у бібліотеку.
- Вони _____ книги.

Катруся _____ вірші Лесі Українки.

7. Утвори слова за зразком і запиши парами.

Зразок : читання – читати;

письмо - _____ ;

повага - _____ ;

життя - _____ .

8. Склади речення зі слів, які відповідають на питання:

Які? Хто? Що роблять? Де?

_____.

Робота 6

Варіант 2

1. Слова, які відповідають на питання що робить? що робив?, називають

- а) назву предмета;
- б) дію предмета;
- в) ознаку предмета.

2. Познач рядок слів, які вказують на дію предмета.

- а) світлий, добрі, земна;
- б) сонечко, матінка, земля;
- в) читає, стрибав, буде говорити.

3. До назв предметів добери слова – назви дій.

Струмочок (що робить?) _____;

пташки (що роблять?) _____;

мама (що робить?) _____;

дощик (що робить?) _____.

4. Підкресли у вірші слова – назви дій.

Заєць косив, котик носив,
лисиця згрібала,
павук складав у копицю,
а муха топтала.

5. До поданих слів – назв дій добери протилежні за значенням слова

Прилетіли - _____ ;

заліз - _____ ;

сміється - _____ .

6. Встав у речення слова – назви дій.

Ми _____ на аеродром на світанку.

Пасажири _____ в літак.

Ось так літак _____ вгору.

7. Утвори слова за зразком і запиши парами.

Зразок : Читання – читати;

жарт - _____ ;

сміх - _____ ;

щебет - _____ .

8. Склади речення зі слів, які відповідають на питання.

Коли? Що роблять? Які? Хто?

_____.

**СЛУЖБОВІ
(прийменники)**

Робота 7

Варіант 1

1. Прийменники служать для ...

- а) для спілкування;
- б) для зв'язку слів у реченні;
- в) для зв'язку частин слова.

2. Прийменники з іншими словами пишуться:

- а) разом;
- б) окремо;
- в) через риску.

3. Підкресли прийменники у вірші.

Під розлогим дубом
нам на втіху
заховався під сонце
клаптик снігу.

4. Сполучи прийменники зі словами – назвами предметів.

На дверей
Під кущем
Від дубі
Біля хати

5. Впиши у словосполучення потрібні прийменники.

_____ землею, _____ гілці, _____ шафі.

6. Доповни речення словами – назвами предметів з прийменниками.

Діти побігли (куди?) _____ .

Гриби збирають (де?) _____ .

7. Склади речення зі слів. Підкресли головні слова.

У, весело, лісі, пташки, співають.

_____ .

8. Запиши відповіді на запитання. Підкресли прийменники.

Де живуть риби? _____.

Куди збирають діти гриби? _____.

Робота 7

Варіант 2

1. Слова над, біля, до, через, від - це ...

- а) слова – дії предметів;
- б) службові слова;
- в) слова – назви предметів.

2. У реченні прийменники пов'язані зі словами, що означають ...

- а) ознаки предметів;
- б) дії предметів;
- в) назви предметів.

3. Підкресли прийменники у вірші.

Тече вода з-під явора

яром на долину.

Пишається над водою

червона калина.

4. Сполучи прийменники зі словами – назвами предметів.

В гірки

Над нірці

З селом

За небокраєм

5. Впиши у словосполучення потрібні прийменники.

_____ кущем, _____ небі, _____ будинком.

6. Доповни речення словами – назвами предметів з прийменниками.

Білочка скаче (по чому?) _____.

Жито досягає (де?) _____.

7. Склади речення зі слів. Підкресли головні слова.

Школярі, на, повісили, шпаківні, деревах.

_____.

8. Запиши відповіді на запитання.

Де синіють проліски? _____.

Куди люблять ходити діти? _____.

**ЗВУКИ І БУКВИ.
СКЛАД. НАГОЛОС**

Робота 8

Варіант 1

1. Визнач, скільки букв використовують на письмі для позначення голосних звуків.

а) 6; б) 8; в) 10.

2. Букви я, ю, є можуть позначати ...

а) один звук;
б) два звуки;
в) один або два звуки.

3. Підкресли у словах букви я, ю, є, які позначають два звуки.

Ящик, каюта, зозуля, єнот, читає, зоря.

4. Підкресли букви, що позначають м'який приголосний звук.

Кулька, вишенька, лялька, малює, річка.

5. Поділи рисками слово на склади для переносу і постав наголос.

Кольоровий, яблулька, гедзь, байка, вовк.

6. Визнач кількість букв і звуків у словах за зразком.

Зразок: Земля – 5 б., 5 зв.

Ялина - _____ ;

Кінь - _____ ;

Сиджу - _____ ;

Борщик - _____ .

7. Встав пропущені букви чи апостроф.

Гі_я, сім_я, бур_ян, в_шневий, в_сняний, взу_я.

8. Склади з поданих слів речення і запишіть звукову модель виділеного слова.

Над, річкою, зорі, гаснуть, золотисті.

Робота 8

Варіант 2

1. Познач, за допомогою чого утворюються дзвінкі приголосні звуки.

- а) голосу і шуму;
- б) голосу;
- в) шуму.

2. Буква щ позначає ...

- а) один звук;
- б) один або два звуки;
- в) два звуки;

3. Підкресли у словах букви, які позначають м'який приголосний звук.

Синька, вишня, співає, журавлі, пальто.

4. Підкресли букву, яка не позначає звука.

Гайок, лось, день, синьоокий.

5. Поділи рисками слово на склади для переносу і постав наголос.

Мальовничий, пеньок, спить, чайка, заєць.

6. Визнач кількість букв і звуків у словах за зразком.

Зразок: Сіно – 4 б., 4 зв.

Ящик - _____ ;

тінь - _____ ;

їжею - _____ ;

лялька - _____ .

7. Встав пропущені букви чи апостроф.

Мар_яна, пір_їна, пла__я, коло__я, к_слиця, с_рденько .

8. Склади речення із словосполученням. Слово з апострофом поділи на склади для переносу.

На шкільному подвір'ї.

ЦІКАВІ ТА РОЗВИВАЛЬНІ ІГРИ, ЗАВДАННЯ

ФОНЕТИКА

Замініть звук

(ГРА)

Учасники гри одержують по одній картці з записаними на ній двома словами (всього виготовляється 4-5 варіантів таких карток).

Протягом умовленого часу (3-5 хв.) учні добирають і записують якнайбільше слів, що відрізняються від поданого на картці лише першим звуком (наприклад: *мити* - *шити*, *лити*, *пити*, *вити*, *бити*, *рити* і т.д.).

Через 3-5 хв. ведучий називає слово, що було в картці, а учасники гри – кількість дібраних слів (а пізніше й самі слова).

Кожному учасникові гри записується стільки очок, скільки він добрав слів. Тому, хто записав найбільше слів на певний варіант, зараховується додатково два очка.

Потім розкидають картки з іншими словами. Виграє той, хто після другого туру матиме найбільше очок.

Слова для карток

1. Саша (Паша, Даша, Маша, каша, наша, ваша ...).
2. Мила (сила, вила, шила, рила, жила, біла, нила ...).
3. Мак (рак, так, лак, бак, гак, Жак...).
4. Майка (лайка, байка, чайка, сайка, гайка...).
5. Лук (бук, гук, жук, сук...).
6. Рік (сік, вік, тік, лік, бік, пік...).
7. Пий (ший, лий, вий, мий, бий...).
8. Кама (мама,сама, гама, лама, рама...).
9. Ніл (піл, віл, діл, кіл...).
10. Роза (поза, коза, доза, лоза...).

Утворіть нове слово

(Гра)

Ведучий називає або записує на дошці слово. Учасники гри, додаючи або віднімаючи на початку чи кінці слова один звук (голосний або приголосний), утворюють слово з новим значенням. Виграє той, хто першим назве слово.

Слова для гри

1. Лук, линок, буря, міх, буква, їжа, база, , суд, кобза, лин, мак, лан, лак, гума.
2. Тире, коса, баштан, вжити, горе, окомір, опора, хорт, дзвін, отара, курок.

Відгадайте

(Гра)

Ведучий бере картку з написами на ній словом (напр., *рік*) і пропонує учасникам гри відгадати це слово. Він вказує на те, з скількох звуків складається слово, як воно звучить, якщо змінити перший звук (*сік*) і другий звук (*рак*). Виграє той, хто першим відгадає слово.

Матеріал для гри

Рука (мука, ріка), лад (сад, лід), день (пень, дань), соло (коло, сало), мир (вир, мур), воля (доля, Валя) і т. д.

Голосні і приголосні звуки

Слова – перевертні

Перегрупувавши голосні і приголосні звуки, утворіть нові слова від таких слів: *рис, літо, пілот, рамка, ікра, ручка, городи*.

Загадки – жарти

1. Чого немає у вола, а є в корови, кози, коня?
2. Що стоїть посеред Одеси?
3. Гора й долина. Що між ними?

4. Що посеред землі стоїть?
5. Чого немає в дині, а є в гарбузах і огірках?
6. Чого немає у воді, а є в морях, озерах, річках?

Складіть метаграми

Метаграми – це загадки, в яких слова відгадуються шляхом заміни в них однієї букви іншою.

Складіть метаграми на слова: *куб – чуб, глід – слід, липа – лапа, квас – клас.*

Метаграми

1. Він у бурю, в хуртовину виростає біля тину.
Коли букву замінити, - можна буде в ньому жити.
2. Коли з *д* – росту на гілці, коли з *т* – пливу по річці.
3. З *и* я плаваю у морі, з *і* – ловлю мишей в коморі.

Логогрифи

Логогрифи – це загадки, за умовами яких з певного слова шляхом додавання, відкидання або вставки звука (чи складу) утворюється нове слово.

1. Люблять нас усі збирати
після дощика в ліску,
а як букву *з* відняти,
будем плавати в ставку.
2. Дроворуби його мають,
ним колоди розбивають;
якщо букву пропустити,
в річці слід його ловити.

Алфавіт

Запишіть в алфавітному порядку (Гра – естафета)

Учасники гри поділені на 2-3 однакові за складом групи. Кожна група має картку з записаними на ній словами і аркуш

паперу. Члени кожної групи передають один одному аркуш паперу і картку та виписують з неї по одному слову, ставлячи слова в алфавітному порядку. Перемагає та група, яка першою виконає завдання.

Слова для гри

Тінь, яблуко, виноград, юннат, бригада, прапор, арка, цемент, гараж, шершень, наука, домна, робітник, учитель, сокіл, жовтень, єдність, їжак, клас, орден, йод, зима, хлопець, чавун, медаль, людина, історія, щоденник.

Чи знаєте ви алфавіт

(Гра)

Ведучий по черзі підходить до учасників гри і називає ту чи іншу букву. Учень, біля якого зупинився ведучий, продовжує алфавіт.

Той, хто правильно продовжує алфавіт, стає ведучим. Учень, який не зумів в алфавітному порядку назвати букви, виходить із гри. Перемагає учасник гри, який ні разу не помилиться.

Гру можна ускладнити, пропонуючи назвати букви алфавіту в зворотному порядку (наприклад: *и – зе, же, є, е* і т.д.).

ЗВУКИ І БУКВИ

Скільки звуків?

(Гра)

Кожному учасникові гри наперед зараховують п'ять очок. Ведучий зачитує слова, учні записують їх у три колонки: 1) слова, в яких звуків більше, ніж букв; 2) слова, в яких звуків більше, ніж букв; 3) слова, що мають однакову кількість букв і звуків. Потім учасники гри міняються зошитами і перевіряють записи. За кожну помилку знімається одно очко. Перемагає той, у кого після останнього туру залишиться найбільше очок.

Слова для гри

Ім'я, її, джміль, їсть, люди, льон, гедзь, п'ять, льох, армія, з'єднання, юний, щиро, бджола.

Цікаві завдання

1. Не міняючи кількість букв, додайте до слів *іду, а, ар* один звук, щоб утворились нові слова.
2. Запишіть п'ять слів, у яких три звуки передаються п'ятьма буквами, та п'ять слів, у яких чотири звуки передаються трьома буквами.
3. Знайдіть звук, спільний для слів: а) юрист, м'яч, в'їзд, порт'єра, пір'я; б) атом, в'яз, змія, ява, теля; в) в'юн, ллють, луг, кенгуру, люди, б'ють.
4. Змінивши один звук, перетворіть рослину в комаху, що нагадує бджолу.
5. Із звуків слова *космонавт* утворіть як найбільше слів.
6. Відкинувши один звук, перетворіть маленьку комаху в морського рака.

СКЛАД

«Музикальні» слова

(Гра)

За певний час (3=5 хв.) учасники гри пригадують і записують якнайбільше слів, що мають склади – назви нот (до, ре, мі, фа, соль, ля, сі).

Наприклад: до-ля, по-мі-до-ри, не-ре-до-вий, до-мі-но, фа-сад, сі-ре.

АПОСТРОФ

Утворіть слова

Перед вами ряд слів: *вити, риба, солома, бити, жирафа, полива, камінь, полова, їздити, верф, язичний, черви, їсти, повірити, єднатися, пити, соловей, корова, жаба, олово, дерево.*

Утворіть нові слова, в яких вживався б апостроф.

МОРФОЛОГІЯ

Ланцюжок

(Гра)

1. Учасники гри по черзі називають слова з чистою основою. При цьому кожне наступне слово має починатися звуком, яким закінчується попереднє слово. Наприклад:

дім – маг – гай – йод – день – ніч і т.д.

Учень, який не може назвати наступне слово з чистою основою, що починається відповідним звуком, вибуває з гри.

2. Учасники гри називають слова, що мають закінчення. Кожне слово повинно починатися буквою, якою закінчується основа названого перед цим слова. Наприклад:

пиш-у – шин-а – ног-а – говор-иш – рубк-а і т.д.

Перемагає той, після якого ніхто не може назвати відповідного слова.

Чайнворд

Усі слова в чайнворді – односкладові іменники з чистою основою.

1. Синонім до слова *хата*.

2. Продукт, який збирають бджоли.

3. Верхня частина будинку.

4. Приміщення для тварин.

5. Свійська велика рогата тварина.

6. Приміщення, збудоване з землі для збереження продуктів харчування.

7. Синонім до слова *талант*.
8. Драбина, по якій сходять з пароплава.
9. Сільськогосподарський інвентар для оранки.
10. Шовкова прозора тканина.
11. Дикий лісовий бик.
12. Граматичний термін, однозвучний з коренем у слові *споріднений*.
13. Листяне дерево.
14. Іменинник, однозвучний з коренем у слові *забракований*.
15. Синонім до слова *мучитель*.
16. Міцний канат.
17. Річкова риба.
18. В'язка маса, що відкладається на дні річок, озер і ставків.
19. Рівнина, вкрита травою, квітами та кущами.
20. Лісок.
21. Хімічний елемент, настойка якого використовується для дезинфекції ран.
22. Опади.
23. Шкідливий гризун.
24. Морська скеля.
25. Задній план картини.
26. Інструмент для різання.
27. Рідина, що виробляється печінкою і виділяється в кишечник.
28. Квитанція про прийом грошей, видана касою магазину.
29. Величезна металева посудина для перевезення і розливання розтопленого металу.
30. Медичний інструмент для введення в організм ліків.
31. Метал.
32. Система умовних позначень.

КОРІНЬ, СУФІКС, ПРЕФІКС

Назвіть останнє однокореневе слово

(Гра)

Ведучий зачитує слово (наприклад, *піч*). Учасники гри по черзі називають однокореневі слова (*пекти, печений, пекар, печиво* і т.д.). Виграє той, хто назве останнє однокореневе слово.

Назвіть однокореневі слова

(Гра)

Кожному учасникові гри зараховується 5 очок і видається 3-4 картки з записаними на них словами, в яких виділені корені. Після чого ведучий повільно зачитує ряд інших слів. Учень, в якого є однокореневе слово, піднявши картку, називає його. У того, хто помилився, викреслюють очко. Перемагає той, хто зберіг найбільшу кількість очок.

Матеріал для гри.

Увага (розвага, важливо, зневага, перевага, вага, важити, заважати, важко, повага). *Збірка* (брати, беру, збирав, вибір, вбрання, беручий, виборний, ввібрати). *Малий* (змалку, помалу, маленький, малюк, малюсінський, малеча, мало, малуватий, маля). *Малюнок* (мальовничий, малюєш, змальований, малювання, маляр, малярський). *Підводний* (вода, водяний, наводнити, водянка, водянистий, підводний). *Підводити* (веду, воджу, наводити, провід, зводити, виведуть, вводять).

Утворіть слова

Додаючи до записаного кореня префікси, утворіть слова з новим значенням.

Правопис префіксів.

З чи С?

За певний час (2-3 хв.) занотуйте якнайбільше слів, у яких пишеться перед *к, п, т, ф, х* префікс *с-* (сповістити, сфотографувати, схитрити і т.д.).

За той же час запишіть найбільшу кількість слів, у яких вимовляється префікс *з-*, а пишеться *з-* (зсікти, зцідити, зчистити, зсістися і под.).

Утворіть антоніми

Ведучий, звертаючись по черзі до кожного з учасників гри, зачитує слова. Учень, до якого звернувся ведучий, повинен негайно назвати антонім, додавши до наведеного слова або змінивши в ньому префікс, а також чітко вимовити цей префікс (наприклад: *димний – бездимний, без-*). Той, хто вагається (ведучий в цей час рахує до 5) і не дасть відповіді на запитання, вибуває з гри.

Слова для гри

Хребетний, платний, плановий, розформувати, озброїти, засідлати, шумний, смертний, класовий, захисний, цінний, взутися, розчепитися, розшити, відпливти, від'їхати, розкласти.

Утворіть слова

(Гра)

Для гри виготовляється кубик, на гранях якого записані префікси *роз-, без-, з-, с-, пре-, при-*, та картки з словами, до яких можна додати ці префікси. Кожний учасник гри (їх може бути від 2 до 8) одержує картку і чистий аркуш паперу. Учні по черзі кидають кубик, стежачи за тим, який випаде префікс. Цей префікс (записаний на верхній грані кубика) учень додає до одного з слів картки, утворюючи слово з новим значенням або відтінком у значенні. Виграє той, хто швидше використає всі слова картки.

Слова для карток

1. Крити, бити, платний, трусити, хитати, в'язати, чистити, мудрий, хід, бігти. 2. Сіяти, шукати, цінний, хмарність, киснути, валити, шити, довгий, єднати, лад. 3. Цвіти, чистити, формувати, казати, цідити, бити, дужий, хороший, порошок, дніпровський. 4. Квітнути, сідлати, фотографувати, питати, сипати, давати, багато, гарний, азовський, бути. 5. Трусити, питати, славний, предметний, ховати, горіти, погано, широкий, каспійський, лягти.

Гру можна проводити і без карток. В цьому разі її учасники по черзі кидатимуть кубик і, залежно від префікса, що випав, називатимуть слова.

Ненаголошені голосні

Впишіть слова

У горизонтальні ряди впишіть слова з сполученням -ере-, -еле-, в яких пишеться е.

1. День тижня. 2. Листяне дерево. 3. Родова назва до слів: дуб, осика, вільха, ялина. 4. Легкий шерех. 5. Різкий крик. 6. Зелений колір. 7. Група корів.

У горизонтальні ряди впишіть слова з сполученнями -ри-, -ли-, в яких пишеться и.

1. Хвилювання. 2. Синонім до слова трястись. 3. Кровопротитна. 4. Мати щось у руках. 5. Яскраво відсвічуватись. 6. Нерозбірливо, швидко вимовляти слова. 7. Розбивати щось на дрібні частини. 8. Синонім до слова звучати.

Хто швидше

(Гра)

Ведучий голосно, зачитує слово з ненаголошеним голосним (наприклад, весняний) і звертається до одного з учасників гри. Той повинен швидко назвати голосну (е або и), що пишеться, і

перевірне слово (весни). Учень, що помилився, вибуває із гри. Виграє той, хто ні разу не помилився.

Слова для гри

Клекотіти, шепотіти, держу, зупинятися, тримати, кривенький, закликати, вишневий, затихати, промишляти, стеблинка та ін.

Запишіть антоніми

(Гра)

Ведучий називає слова, роблячи невеличкі паузи між ними. Учасники гри записують антоніми до цих слів, підкреслюють в них ненаголошені голосні. Далі ведучий пропонує учням помінятися зошитами і, по черзі зачитують антоніми, пояснювати правопис ненаголошених голосних. Виграє учень, який правильно добере антоніми і не допустить жодної помилки при поясненні правопису ненаголошених голосних.

Слова для гри

Малий, дорогий, сучасний, вузький, повільний, м'який, мілкий, важкий, мертвий, низький, працьовитий, сумувати, задній, рівний, брехливий.

Допишіть слова

Допишіть слова так, щоб у кожному з них було два або й більше голосних е: вер..., пер..., пер..., щєб..., веч..., бер..., шел..., зел..., дер..., бер..., вер..., вел..., сєст..., посєл... .

ЗМІСТ

Передмова	3
Робота 1	
Повторення вивченого в 1 класі.....	4
Робота 2	
Мова і мовлення. Текст	6
Робота 3	
Речення.....	9
Робота 4	
Слова, які означають назву предмета.....	11
Робота 5	
Слова, які називають ознаку предмета.....	14
Робота 6	
Слова, які називають дію предмета.....	17
Робота 7	
Службові слова.....	20
Робота 8	
Звуки і букви. Склад. Наголос.....	23
Цікаві та розвивальні ігри, завдання.....	25